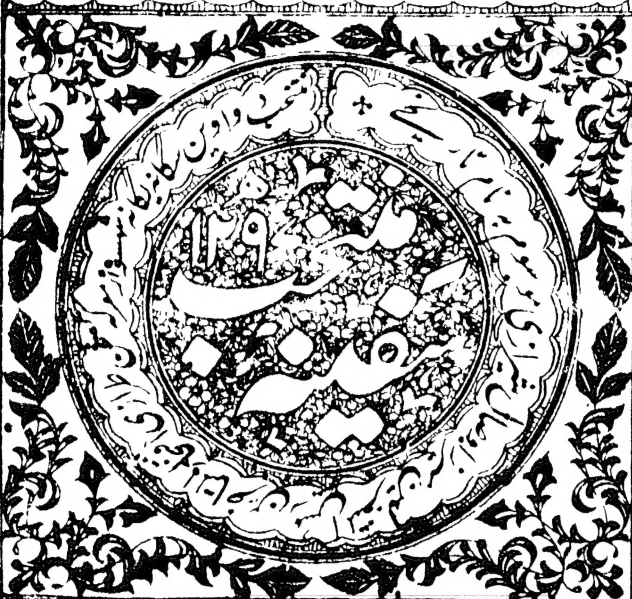

هَذَا الْغُرُورُ

إِنْ مِنْ الدِّينِ لَشَيْءٌ

أَحْسَنُ مِنَ الْمَنِّ كَمَا دَرِينِ زَمَانِ بِجَنَّتِ أَفْسَنِ

بِإِسْنَامِ رَاجِي رَحْمَتِ رَبِّهِمَا أَبُو أَحْمَدَاتِ قَلْبِ الدِّينِ أَحْمَدُ

مُطْبَعٌ فِي قَلْبِ كَرْدِي
بِإِسْنَامِ رَاجِي رَحْمَتِ رَبِّهِمَا

بسم الله الرحمن الرحيم

یافانہ خداوند باندانہ نیروی کہ زبان و جبهه کرامت نموده تست ترابی پایان ستایش و در نور طاقی که
 بیان و ناطقه عنایت نموده تست رسول ترا و آل و اصحاب او را بیکران نیایش و در و از راه لطفت
 پذیر و بحسارت تصور آمیز میگردد پس از قلع آرزو بخون زده بزم ایجاد سید محمود جهانگیر نگرشی تخلص آید
 میکشان فغانه خیال را اصلاحی عالم جاوده بشانان میکده فکر را فروده سرستی بدام که سرچش باد
 بر زویشیر از از خم برون شهیدیه در شیشه جا کرده است و بکوری افسرده طبعان شویشم ساز شور افکنی
 انجمها با دهنیست که سروان پنج خماز از پی دارد و نشاط آن اندوه پیشانی بی پایان که دشت را بخامه
 رسای مصطفی نخست که نشانه آن جاوید سورت و کیفیت آن از افعال و ورستیش همه پوش ست
 و تمیشت همه نوش ییغ منتخب و این سگانه دیکانه شمشیر زو که سخن طراز من قنار المتاخرین و نرس المتفرین
 نیز اوصال شیرازیت که اول به تیغ ثالث رسل ثلاثه شعر حضرت شیخ سعدی و دوم بطر لسان الغیب بنگ
 خواجہ حافظ و سوم بطر خاص خودش رقم فرموده و در میخانه بخوش معانی بر رسته حرفان دریا نوش بزم
 میخندلے را یگان کشوده ساقی این ذوق افزا شراب و ساعی این دلربا انتخاب سخن فهم سخندان متقدم
 شعر لے زکات علی الجناب محامد انتاب مولوی ابو محمد عبدالغفور خان بهاد نسیان دوم فیضم را نامزد کردی کار
 حبیب سحرے بکار برده غلط کردم طرفه بدیهیای نموده جرعه کشان خستان افکار ازین ششراک با شفا دله در ششراک

با دهنم بگانه است چون بضیافت دل و دماغ پر و از دیرینا بند که جناب دی چه نایه و با دهنم نمی سخن شناسی
 داده است و چه منتها به گردن فهم دلمی نماده الحق اگر چه شعر گفتن و مهارت این فرخیز فن خیل و دشوار است
 شعر فهمیدن و بذاق سخن سیدن دشوار تر است و این موجب غلطی که تعلق با شناسند اقامه گوناگون و
 طرز نامه بود مقلون دارد و از شعر اهم کمتر که را می بینا چو غنی کشمیری پرده از روی این از میکشاید چاکلی می سراید

شعر

شعر گفتن به زور سختن بود   لیک فهمیدن به از گفتن بود

این کشتی سر جوش با ده معانی بنام تاریخی سفینه منتخب موسوم است و دارد هر حرفش جام
 سرشاری از حقیق مخموم چشمه حریفان چون بر سایه های نشه این می دوا آتش به چشم روشنی دماغ پر دارند
 باز اموشی نسازند و بدعای خیری نوازند

قطعه

بجز عه نوشه جگرش با دهنه ششیر از
 عه و آتش را بشیشه نگرند به
 نوید منتخب نظم کمته سنج و ضبال
 سخنو یک به بین و وجود او شده است
 دهند دل ز کف خویش و الهان سخن
 بر نرفت ز اوراق چند عه به زحمت
 تبارک الله ازین درج گوهر مضمون
 ز فیض ساقی این با ده حضرت تشانج
 ابام اهل سخن مقتدا به نکته رسان
 ز به سلیقه شایسته سخن فهمی
 همیشه سر به چشم قبول به آزاد

صلای عام بین منته به حریفان را
 که هست لایه ناز بشن و صند بستان را
 مبارک از بکلم من گمزه یلبران را
 طواف خطه ششیر از مرض شردان را
 که داده هر درفش جملوه یوسفستان را
 وسیله شرف صد هزار دیوان را
 که نیست از دش بریا گیش صد کان را
 سر درستی جاوید مفت اخوان را
 که می سر و بوجو دش غرور گیهان را
 بکوزه کوشش و بجای دادم عثمان را
 بود سواد و درفش سخن شناسان را

اشعار منتخب میرزا وصال شیرازی

بغیر دیر مغسان دل ندید جاسے را
 وفا کنند کہ بیگانہ آشنا سازند
 چشم وفا از کہ بتوان داشت
 زخم چو از تست بندار و زیان
 ہر چند در دور جہان نایاب باشد غم
 میر و ز آب آتش ہے این خود و عجب بود وصال
 بیم ز دال نیست اسے شاہ ملک حسن
 آہم گواہ سوز دل آمد و لے چہ سوز
 خود آن مجال کو کہ بیوسم جمال دوست
 چہ را چون شمع مژپا نوزخ ز آتش غیرت
 آقامت بلندت مارا بلا ہے چہاں شد
 سحر بوقت خور کہ حکیمان ستودہ اند
 مرا از توبہ ستاے توبہ دادے
 آنکہ چون جان بدل حستہ نہاںست مرا
 خدا کند کہ در آسمان نباشد باز
 شوق دیار لیلیم جانب نجد مے کشد
 شد نصیب از تیغ او کامیکہ در دل دہستم
 از غیر پرست مجنسل او
 خبر گئی چون بناب عالم مت
 حرف تنگی زان لب شیرین بگوئے

کہ فراق مے تنہد از شمع گدائے را
 ترا چہ شد کہ غم پر سے آشنا ہے را
 یار ستمگار فلک بے وفا
 درد کہ از تست نخواست ہند و دا
 جویم از دریاے جان این گوہر نایاب را
 از سوز دل بین چشم من آتش بزاہد آب را
 زان ناکہ کوش مے کنی داد خواہ را
 در شرع عشق کس نمپذیرد گواہ را
 کان بیوفا گناہ شمار و نگاہ را
 کہ من پروانہ او باشم داو شمع محفلها
 بر جان کس نخواہیم غیر از خود این بلار را
 شرب ہدام نہ کہ شرب ہدام را
 نگو کہ دے جزاک آئند خیرا
 یار دل بود و کنون دشمن جانست مرا
 کہ آہ و زاریست مانیست اختیاری ما
 دل بگمان کہ مے کنم ساز رہ حجاز را
 دشمنیہاے رقیب آخر بکار آمد مرا
 از یار تھے ست محفل ما
 وقت آن خرم کہ گشت از مے خراب
 تا دے ہم نقل مستان ہم شراب

گفتی که یروز عشق بگریزد
عاشق چند آنکه زنده و زرد
از شعر وصال و ز تو در شهر
گفتش عالمی آن زلف ترا مفتونند
چو نخوش و ناخوش گیتی گذشت وصال
وصال با دو پیک آدن بود مشکل
اے کاب خضر زنده و لان خاکپای تست
دوزخ کنایتیست که از خشم و قهر تست
احرام طونش بیگان بهر کوی تست
عاشقی چیست ترک کام و مراد
از عفو تقاضاے کمنه داشت در یفا
جو تو لبی خوشترم از یارے اغیار
این عجب دان که میانه و بر وی نگرستی
عاشق شد که بر درخت بفرد و من وصال
چهره کردم اگر نامهربان بود
چه جور تا که بمن کرد بهر خاطر غیر
همجو فصال آنکه بولف تو دل
میناے گل از ترشح ابر
بے خورام و زو پندیش وصال از خوا
جان نهر دوست از همه عالم گزیده ام
چون من بخوشتم نه آفاق گو بسوز

هر جا برویم عشق پاهاست
بیچاره چون عاشق است رسواست
هر روز هزار فتنه برپاست
گفت ز بهار بازان فتنه که در عالم از دست
خرم آن دل که بهر حال می خرم از دست
و گرنه با گرم شاه رندے آساست
در سینه آتش تو دزد دل هوای تست
جنت حکایتی که ز لطف و رضای تست
آشوب جان سوختگان از برای تست
و آنکه را مدعاست بوالهوسه است
زان عمر که میوه سفید اندر ره طاعت
اوست سبب عقوبت ز تو کو بغیر شفاعت
طرفه تر آنکه دلبانی و کفارے هست
تا که در کوته فغان سایه دیوارے هست
که می سوزد مراد مهربان است
بجیر تم که دل ازوے هنوز خورسند است
بست ز زنجیر عسلیق برست
پر باد صاف خوشگوار است
ز آنکه با عفو چنان جرم چنین مختصر است
این تحفه نیست مایه چندین نجالت است
ای ناله وقت آن شده که زول بر تریست

دلم چو اشتهرست از نشاط طبعه بر قصد
 جهانیاں همه سود و آبرو سود کنند
 تو جو پیشه چو ترک بنما کنی چه کند
 بر خیزم از ان بزم که با غلبه نشین
 دل رفت و پشون رفت و غم رفت و نام رفت
 میان عاشق و معشوق نسبتی باید
 زین جب وارس که باری جوید از دشمن وصال
 زما جناح ماحق جز اسے خیر و داد
 یاران شو که ترا یار شود و در هر حال
 عجب جا رست از همه دریاں بهشت سائش
 به چند جو میکشید از رشک نارغست
 کرو به از رسته به تسبیح ملک و دل
 اگر بدید که انصاف بنگر و شیرین
 خرا یا نخواه باید ساغفن در دام دوست
 به خشم رخ از مهر کشاید که فریب است
 شادی کند از قتل مسلمان که جفا و ست
 صبا فقامی چمن پر رشک سارا ساخت
 عیب صال چند زنده و عاشق
 ز سنگی بایه ملامت که ز ابدان نکلند
 دهن رنگ تر آتش چشمه جان گفت
 بنان چو جان و تو جان بهانے از خوبے

بزم یار غمت که چه فوق طاقت ماست
 وصال را چنه سود انیکه با تو اش سود است
 دل وصال که خو کرده است با سمت
 بر خاستم به که نشینم به ندامت
 ناصح کنون نزاع تو با ما چه حاجت است
 به بین که چشم من دیار هر دو خون ریز است
 زین عجب ترین که چشم محبت از یار دشت
 که هر چه پند فراید محبت افسردست
 یاد آن کن که بهر حال نماید یادست
 عاشق دل شوه هر جا که رود غم با دوست
 خرم کسی که دلبر نامهربان گرفت
 آگه نه که از نگه می توان گرفت
 بهای تیرش فرهاد ملک پر ویز است
 کام یا ناکام باید زیستن بر کام دوست
 با ما چورسد باز چو شد که حجاب است
 ساغر کشد از خون غریزان که شهاب است
 اگر چه نافه سورے هنوز در ناف است
 از زخم مسته شد پئے کار دگر گرفت
 هزار توبه بشکستند و ساغر نشکست
 ندیده راه ازین هیچ وصف نتوان گفت
 درست گفت محراب که جان جانان گفت

نگویم از بد صوفی اگر چه راست نبود
 اے دل نماز تست نیاز تو با خدا
 دین و بزرگ دیدن حقست و بندگی
 سر نیاز نشه صبا و لب از شعر وصال
 آن قدر صوفی از ابل صفا خالے شد
 نخت آمده پاک جمد کن بارے
 بر آیدیدہ رو د کشتے نجات وصال
 چنید کہ عفو تو جبرم عاشقت چه غم
 خراف اہل طریقت نے کبسم لیکن
 وصال زمرہ شعر و جام صمد ہے
 خانہ پیر سے فرودشن آباد
 پیش چشمے و وصف روے ترا
 قرار در دل ماگیر و شاہ خوبانی شو
 محراب بآن طاق دو ابروے تواند
 وصال عشق بتان گر خلل بدین آرد
 عہد شد روزی استم کہ پرستم رخ خوب
 ز عشق خال زخمت سوزم این عجب حال است
 تابافت وصال دولت نصرت
 صید جسمم خطاب کردے
 خبرش نیست کہ عاشق کو عاشق سوزست
 بچو گوش و بیندیش از فغان وصال

اگر چه در حق زندان ہزار ہستان گفت
 گر چه بصورت این حرکات مکر راست
 نے در بلند گفتن اللہ اکبر ست
 تماشا سے پینست و غزلچوان فیرفیت
 کہ جوف میکہ کلیانک امامت برخواست
 کہ اپنجان روے آخر کہ آمد سے ز نخست
 کہ تخم توبہ آدم ز آب دیدہ برست
 کہ رو سفید سے من نامہ سیاہ نیست
 نگار و مظهر بنی شہ نایابہ نیست
 چراغ مدرسہ و درس صبحگاہ نیست
 کہ خرابے راز و ولنت است دوست
 از جہانہ نیم شش بقدم ہوسفن ست
 بنے عزیز شود دیو سفیکہ در چہا بہت
 دل بے سبب نیست کہ داکم بنماز ست
 کسیکہ عشق نور زورانشش نخل ست
 شرک باشد کہ فراموشی کنم روز است
 کہ شغلہ و دمن و غیرے در آتش افتاد ست
 از انحر وانش غبار ست
 تا کشتن من شود حرمت
 نیست آگاہ کہ پیمان چہ و پیمان شکن ست
 کہ نجت اینہمہ در نالہ اسش اثر نگذاشت

بیا و عارض او فاعل غم ز جلوہ حورا
 من وستی کہ تا بگردست گردون
 اینجوش آن رنبد قدح نوش کہ در روز جزا
 مثال آنجیات سبت وصل و لبس من
 آسوده ام ز رشک وفاے تو بار قیام
 رستم تے و چرخ بکین و تو بے وفا
 نوشم ارے گلگون عجب مکن کہ بدل
 مرا آن خال مشکین تو دانه ست
 بجای ہر کہ خمرش در خسار ست
 دیدہ اندازد کہ عمرش بابت زیبا گذشت
 ز بسکہ دور ز خویش و بد دوست نزدیکم
 دلفن و بے ستم از تو مرانہ مهر و نہ کین
 نبوک آہ من از خارہ گذشت اما وصال
 نیبے تو ام کہ ہمہ در رونہ رفوان طلبند
 با شد نفس پرستے زمیان بر خیزد
 از شاہد و بے کنند تو بہ
 زین کہ ہر روز فزاید غم عشقت ہزل
 وصال از وصل و ہجران ہر دو نالہ
 با اعتماد و فاعل غم ز بارے ما
 اگر فہرشتہ رحمت رود ز خانہ من
 بزہ خشک بہ کردہ ام جوانے عمر

ز شوق قامت ادا یم نم کہ ہول قیامت
 جفا با مدلم ہشیار کرد ست
 چشم رحمت ہمہ برگریہ مستانہ دوست
 کہ کس ندیدہ و لے در زمانہ مشہور ست
 دامن کہ دوستے ترا اعتبار نیست
 چون من کسے بوصل تو امیدوار نیست
 غم تو دارم وے از برائے دفع غم ست
 مرا آن زلف پُر چین تو دام ست
 یکایک ہر کہ شہدش تلخ کام ست
 در نہ یکسان عمر بر بنیاد و نابینا گذشت
 مرا عجب کہ شناسند عنقریب از دوست
 کسے مہاد بد رنگو نہ بے نصیب از دوست
 چون کم با آن دل سنگین کہ از خارہ گذشت
 و لم آرام نگیرد کہ دلارایے نیست
 کتر از بوسہ از لعل تو دشنامے نیست
 اما ز وصال باورم نیست
 شکر ما در و لم از طالع روز افزون ست
 چو کار عشق کارے بوا عجب نیست
 منازہ از پے صیدے کہ میتوانے بست
 بگو برو کہ سگ دوست آشنایے نیست
 شراب خوردن پیرے تفصایے مافا ست

دشمنی باد و بستان آئین خوبانست و بن
 هر که بنیخ ترسد از بیزوان زبته تاوان گروه
 یار بے چور و جفاگر چه گل بے غارست
 همه کس در پله آسانے کارست و دلم
 گفت بوسه ز لبم چساره بیمارانت
 گفتی که نشان عاشقے چھیت +
 فسر یاد که فسر یاد بگوشت کند راه
 به محفلے که تو سے شمع را بهرم سب
 بفکشم و دل از مهر یار بر نه کنیم
 شغلے در دمن آن بس که ناوک تو نجست
 بهر تلخی نه گفت آن از لب امسل
 در دما بجزست و در مان مردست
 حرفے ز دم از توبه دے از نه هست
 آن را که دے بانست فرخنده دے باشد
 همه گویند ز سمرغ نشان نبود و باز
 بے رخ خوبت وصال بر رخ خوبان شهر
 تیرش بر قیسم آمد و شد جان من از تن
 بلسے میفرش آئی اگر ت نیا نو باشد
 گویند که در بهشت حور است
 شب را سحرے خوش است اما
 اما شب و صل عاشقان را

ورنه هرگز بے سبب کس دست را دشمن نه اشت
 با همه خصمے کسے پروانے هرمن نداشت
 من بقر بان گلے کز همه پر غار ترست
 عاشقے پیشه کند کز همه دشوار ترست
 گفتم لول دل من کز همه بیمار ترست
 من عاشق بے نشانم اے دوست
 ورنه بد اخسته همه ناله و آه هست
 که با وجود تو حاجت بر دشمنانے نیست
 بشمع عشق گنا هست چو بوفالے نیست
 بهاس خون من این بس که خنجر تو نریخت
 مگر دے سخن امشب بمن داشت
 آه ازین درد و در زمان انقباض
 تر نسیم بدر سیکده ام بار نباشد
 جز بر تو نظر که زدن بر خود ستمی باشد
 بحث کینیت نقش خط و خالش دارند
 گر بکند دیده باز هر مژه نشتر شود
 زو بر تو کسے زخم و بن کار گر افتاد
 که ز هر طرف در آسے در کعبه باز باشد
 هرگز چو تو اے پسر نباشد
 گر ماه رنخے بهر نباشد
 آن به که ز پے رحمة نباشد

این مے کشد نم که مے کشد عشق
 ارغوان از ترا که چن بارے که جام
 غم ماگر به دب یا غم نیست
 پرده راز حسن یقان پاره شد
 حال دل به عشق بازان گو وصال
 وصال آن نبود گو بخویش نپسند
 گرد و وزرے و گرانده چنین مے گذرد
 عقل تو در دست بی سودا کن
 چون دور بکام تست گزیردی زیبد
 گر چشم تو نخواستار دست جانها همه بستاند
 سودا بندان و آب بر آتش نشان دست
 بس نشاندیم وصال کب بیلوری و بنو
 نماند انو به عشاق ملاسه دارد
 نه همین من چو خیال نه شدم از یاد دست
 شاگرد ما بدر خاتمه امروز گذشت
 اے دل رسک سیه لعل پرخشان نشود
 آه دل در دل تو راه ندارد
 آتش و دوزخ و آشوبه قیامت هست
 وصال برده پیغمبر زکار اهل ریا
 بهر نطفه رقم زده خامه قدرت مکافات
 ز شیخ صومعه فرق ست پیر میکده را

مارا و ترا خیر نیامد
 پرش را ببار غوا بنی مے کند
 ترا باید که شاد به کم نیامد
 بازان مہ پارگان در پرده اند
 زنده ایمان و باستان مده اند
 جفا و جور ترا اگر چه غیر راشاید
 دل بجان پیرسد و کار دین میگردد
 که بلا چه رود و بر سر عاقل برود
 چون حکم بدست تست گریغ زنی شاید
 و زلفت تو طیار است و لهما همه زیاید
 اکنون کنه خاک از دست بر مباد
 از دل این آتش سوزنده بدر مے نرود
 آفت خویش بود بر که جماله دارد
 هر کس در دل خویش از تو خیاله دارد
 سوخته شهر ازان و جبرے و خاله دارد
 گفتم لازم محور شهید در خشان نشود
 آه ازان دل که راه آه ندارد
 پیش آنان که گرفتار غم مجسمند
 که چون نگو نگریه جمله سالکان رهند
 وصال سایش را خواهی مرغان کت نرند
 که دید و عیب مکر و آن ندیده عیب کند

گفتش بوسه از آن تنگ شکریه است
 شش میخواست ز موی بجز المات آید
 نیست در بزم تو آسایشم از بیم قیاب
 گریه دولت غرض است که زحمت نبرد
 بر زبان تو گذشتست مگر نام وصال
 از پدر میراث نرزدان آدم عاشقیت
 ندانم از تو چه باشد نصیب محرومان
 اگر داری سر به با عشق نو بان
 همین بمن بدمان تو با ختم دل و دین
 پرس که از نظر آوست به پرده در دست
 عاشق دغ بلا زار عاشق خوابمند
 بعد از این با ده پنهان بخورم اسه زاهد
 گریه لب خجسته نیست عذر خست یمن پس
 مارا بهشتیار بهشت استادش خشم من
 طرقت تنگ است ای داوود در او وصال
 کرد وصال این نام را نهاده بهر خوشتر
 بوسه ستانما چه چشم شد و کلبه اشکانت
 از پس عمره و طووت حرم و سینه و و قوت
 نخید شد بر ده کاشا به از انقل نه بین
 و خمر ز بانگ چندیست طلاق افتاده بود
 بار داد و دم طلاقش باز کرد و رجوع

گفت کین نقطه و گریه قابل قسمت نبود
 لیک او را بدر میگذره رخصت نبود
 از چه گویند که اندوه بخت نبود
 دولتی بهتر از آن نیست که دولت نبود
 زین که این نام یکام همه شیرین آمد
 گریه بدینی این فسر زنده زاول عاق بود
 که محسوسان تو در آرزوی یک نگه
 ترا باید که میسرم سبب نباشد
 به هیچ هر که تجارت کند خسارت کرد
 مگر خبر ز چنین حسن پرده در دارد
 چون بلا آن قدر بالا نیست بهمان تو آنگرد
 گفته به که مهر بوسه ریانتوان کرد
 رویتو باغ غلبه است در غلبه شب نباشد
 مهر درون نهفتن سبب مهر لب نباشد
 وقت این بسکه دانست که بفرقه افتد بود
 قسمتش از عاشقی یکسر خراق افتاده بود
 بهش با بهمان گونه خزانست که بود
 دل جهان متکلف و بی مغفالت که بود
 باز در خانه ما آن رضیانت که بود
 تلخ بود اما چه غمیرین در نایق افتاده بود
 هم ز بیم محسوس بود طلاق افتاده بود

تو به از مکتب گردنت کار به بچک مد وصال
ز لعل شکیب تر از نافه چنین کرده اند
دانه های تن به بین احوال جان دول پیرس
هر بر شگ و ستیز و خشم و کین ست و غرور
خو شتم دشمنای از یار آخرم و بانس داد
پریشانی برفت ره نیامد
و فاد مهر در آیین خو بر دے نیست
آه از سبزه صد دانه که شیطان صفقان
گفتم چه سر اید و لببت جان و هند خلق
گفتم به جان ز لعل تو بوسه توان خرم
گفتم بهای بوسه چرا نقد جان کنند
گفتم که بوسه عقیقین لببت نواخت
از آنیکه فاش شد ز خرابات فاش نشد
شعبان به سخن من ندید و می گویند
و اعطای عاشقان گوهر لببت استغیرا
کیکه شکوه بچران نمود و شکری و صال
کس را جمال طعنه کس که بود و ضال
آشنای جام ضعیف از خرد بیگانه شد
ز ابد از شباهد و ساغر کندم منع و خدای
زشت کرد و بچشم همه زیبا افتاد
هر چه آنوقت بودیم در آیامی چند

این همه کرده یل اتفاق افتاده بود
لعل نوشین تر از یاقوت ما چنین کرده اند
زانکه دایم جان و دل را چشم ظاهر بین ندید
ایزدش گوئی براسه خاطر ما آن فرید
و که دل زد دوستی بخت آنچه از دشمن شنید
که ما را از پریشانی جدا کرد
به طریقه بود و خو بر و جفا بکنند
راه بس مردم هشیار ازین دانه زدند
گفتا خیال نهنگی جاودان کنند
گفت اریهای بوسه ما را ایگان کنند
گفتا ز بهان عزیز تر بکوه که آن کنند
گفت آنکه را بخون جگر می همان کنند
کان کنی که گفت قهقهه ما هم ز ما شنید
بدرد چار و زاده صحر تو آسای کرد
زانکه بچران دیدگان زد دوست با و می کنند
نه عاشق است که دور از تو بوالهوس باشد
گر کار را حواله بحکم قضا کنند
و خیر ز را اگر بر عقل کا بین کرده اند
همه را وعده کوثر ز کف حور کس کرد
تلخ گفته و بکام همه شیرین آمد
آن خرابات معان شد بهر جامی چند

بوسها گفت دهم زبان لب پنچون شکرت
 دولت و اسباب دنیا همچو زلف یار است
 اول اندر کوه او جز نقش پای مان بود
 درو عاشق را طیب عشق شناسد و او
 ستم کرون کشت بجز آورد غم ششم آورد
 از غیر دوست مارا باید نظر به بستی
 آن را چو غم که خشم در آزار او بود
 در دایه تو میدهند چه اندوه جان خور
 فرخنده روزگار که آنکه باز نشد
 از یک نظر نواز دو از یک نظر کشد
 آنچه آمد دوست بین گوید دشمن گماند
 وزن انیسیم بین طعن به شب مهر دوست
 ای که گفت در خنایات مغال بدبایست
 مرگ شکل بود چمن یچو یار آسان نمود
 آنچه خفا کرد بدید بیگانه گئی آن خند خو
 با صبر گفت اگر عاشق اندامی بگریم
 آن را که نظر هست و نظر باز نباشد
 گفته که نظر باز کن زهر تیغ خوبان
 قرار بدو دلم با قرار و دین با دل
 مآب نهی و مهرت نواز در نظر فرستی
 بدگو که ماکه غیر فکر سے نہ مانید

آن همه بوس رسیدت پیش پای چند
 ز آنکه در جوش حبس چن پریشان بود
 آخر آنجا از هجوم خلق جاسے مان بود
 این شفا از آن اشارات دوا بر و میرد
 گوے آن بیگانه دشمنی آشنای نبود
 کرد دست از عنایت با ما نظر ندارد
 بیچاره آنکه دشمن او یار او بود
 تیغ ارتو میرنے ز چپه پر دای سر کنند
 روزے شب بر بند و شب بر سر کنند
 ما بنده ایم اگر بنواز دگر کشد
 شعله با خار و خس دهر قی بجز من نکشد
 با که آن پاه و فاکر و که با من بکشد
 این غلط گفته وصال آنجا مکر زنی بود
 عشق کجاست بهمنان مشک کشای میکند
 بیوفائی میکند چون آشنای میکند
 گفتش شرطی آنست که ماقول گیرد
 مینا شمارش که نظر باز نباشد
 این را بکست گو که نظر باز نباشد
 و گر چه ماند که از ما نبرد تا ببرد
 بحکم آنکه کار نازنینان نازنین باشد
 دید آنچه را نگفت و گفت آنچه را ندید

اظهار بود سبزه زبان می کنند خلق
 عشقان زان میان زان بود وصال
 ندیده نه بهین چهره لربا باید
 وفاست زینت خوبان چو عدل زیب ملوک
 بخشن خلق توان نیز دل ز خلق بر بود
 مگر تو باغ بهشتی که خلق از زن و مرد
 بیا که حالت اهل وفا کس دانند
 با هر که گفت گوزن پستل من نمود
 زلف سیاه دیدم در گردن دل بند
 نه آفرینک تاب و سحر ما با همه سخنی
 کنتمش ای یار هر جا که میباش از نامز گفت
 ای که میگفتی وصال از گفته ما سر کشید
 از بسکه خو کرد دست دل باز نمیشد ای ترک خلی
 سخی ز دوستداران ز ره کرم نه پرسد
 چه قدر خواهی از دل که بزلف یار گیرد
 دل از و ندید یار به نه وفا نه همگسار
 بدل وصال بود این که تو در کنارش
 میردم در کوب میهر به با مید و فنا
 این غم ورنه خوشی کش عقل میخوانی وصال
 بحمد الله مرگوش است باز بود اعظمستان
 چون ریزه و کنشیت که دامن تو گیرد

کس در جهان بجز سخن از کیمیا ندید
 از این کرده چو کشید و وفا ندید
 هزار شیوه بنیان را بجز وفا باید
 که گفت هر که مکر و ست سب و وفا باید
 بهین نرو و دل فروز و دلربا باید
 بالتماس شب و روزت از خدا خواهند
 که پیش دوست و وفا آورد و جفا بد
 کس بر خلاف خواهش با گفت گو نکرد
 مگر ز و نداشتیم دام دل ما گردو
 و نه از سنگ با به نکت تا حال من فانی
 خوب و راعا شوق بسیار هر جا که نماند
 جان من جز به او را چه چه فرماست گفت
 یاد نگاهت گر کنم در سینه خفته شود
 نظری بدر و مندان ز شرف انداز
 مگر او قرار دارد که دلم قرار نگیرد
 بکدام امید و امید سب را یار گیرد
 تو نیاید و اکنون دل از و کنایه گیرد
 دل به پیش کافر به تو اجم می برد
 می فروش از سر یکا به می شداجم می برد
 تو ساقی را بگو که گوش مینا پند بردارد
 رشک آیدم از خون که گریبان تو گیرد

عجب بود دل سنگین سینہا بلورین
از مهر تو ام در دل گنجینه چنان یافت
تا چه خوابی بود کا بد بخت بیدار مرا
در کاخ چوشت کلن جو بتخانه چسین کرد
دو شکم که دست در خم زلف نگار بود
دانه وصال از چسبید کرد نامه را
ویدہ سے پو شتم کہ یکدم از خیالات باز دارد
ولم زد دست فراقت کشید اینچہ کشید
شکایت تو بان دل بر دم کہ یار تو بود
ما و لغز تو کہ تاثیر شکر خنده اوست
ہر چہ او بر جورا فراید من افسنا یم بہر
بنویس کہ تا عیب و صالت بشمارم
ز خاک کونے تو بر چہ دام غبار نہ بود
بینیکہ عشق دہد ز ندکاسنے جا وید
ہر کرہ کا قند بکار سے سے توانش باز کرد
سبزہ سیراب شد و گل چمن سے آید
باغ کوئے تو مگر کلبہ عطار انست
دروغامیت در مان بخشید
شادم کہ خوابیہاے عشق از اعتبار مکنند
بعد از نیش نجسم زلف پریشان ندیم
تا وصال از سر کونے تو جدا مانداورا

وصال گردے از سنگ شد و محبت نہ باشد
بلداخت چنانم عشق کو خلق نہانم کرد
زانکہ تا پوشید چشم آہنگ بیداری نمود
در باغ پوشید باغ چو فردوس برین کرد
ہر آرزو کہ داشت ولم در کسبار بود
شد ہم آمدش کہ غفوی امیدوار بود
باز سے بینم نہان دل با خیالات راز دارد
کہ تا ز جام وصال چشید اینچہ چشید
حکایت تو بہ آن کس کنم کہ جور تو دید
اینچہ آب خضر و باد میسا دارد
ماجراسے ما و جانان تکا کجا نہا ہد کشید
شد نوشید و حق گوید و سلاو سن ندارد
بشست اشک و مرا از تو یاد کار سے پو
نبشتہ بود خطے ایک بر مزار سے ہو
انکہ افتد کاہ او باز زلف خوبان چون کند
غنجہ زو خندہ و بلبل سخن سے آید
یا مگر قافلہ مشک نمن سے آید
ز خم کیفیت مزہم وارد
تر تم چنان خوارم کند کز چشم یارم انگند
انتیلا دل ما کمر بخت مانا باشد
نہ دل باغ بود نے سے صخر ابا شد

باین سندانے و ممال ز دام خوابان چون رہی
 ناله و دوش ترا پیر سر بیدار آورد
 آدم از روی معنی آدمی ست
 غالب اینان که آدمی شمرے
 از برون نوش و از درون نیش اند
 کے سزا دارد دوستی باشند
 رو بدیوار کردن اذی تر
 غیر از غمت که در پی خون ریزی نیست
 ناله شبگیر مارا مختلف باشد اثر
 اے رقیب از محرم گشتے فریب او بخور
 نظرے بر من و بخور فلک در نہ چہ سود
 گفتش ز غمت را نہ بود تریاقتے
 غصہ خود چہ گویم ہمہ راستے
 خوش بود ناله شدان گوار و خوار شکایت
 مہوئید یاران کہ محسوسے آرد
 دین بود سخن کلان لب بود چون غنیمت خندان
 گر چہ از بہر فریب و گرانست خوششم
 زانچہ بدست آوزے باز مانند بدست
 یاران یو فاد مہر بارے *
 خدمت یزدان کنے یاد از جنیق مکن
 عشق کم از کعبہ نیست تو ز شتر کم نہ

سکہ از قفس گرد در با مرغیکہ گویا میشود
 تا دگر ناله اشب چہ اثر لا دارد
 تو بصورت مبسین کہ بسیار اند
 ہمہ گرگان آدمی خوارند
 در عقب نیم دور نظر یارند
 کہ بصد دشمنی سزاوارند
 نہ بدنیان کہ نقش دیوارند
 ہرگز کے باہل و فاس مہربان نبود
 در خواب آور دانا خلق را بیدار کرد
 زانکہ با ما ہم ازین مہر و وفا بسیار کرد
 کہ اشارات کو قانون شفا سے داند
 زیر لب گفت نہ انکم کہ خدا سے داند
 قصہ دل چہ نویسم ہمہ راستے داند
 کہ دے نعمت از خوار و سندان کہ نہ خوار
 گر از تربت من گیا ہے بر آید
 سخن گر هیچ باشد این بود کان لب سخن دار
 بد و روزے کہ مرایار گرا سے دارد
 آب رخ خود مہر بادہ بدست اند آرد
 یار افسر ایند و تو بازار
 طاعت جانان کنے چشم تلافی مدار
 راہ دور و دور و بیخ غار خور و سر محار

شعر وصال است نئے ہے غار
تو غور شید زبستانے ومن عور
کش چارہ کنیم ز آب انگور
تو نہال گلشن حسنہ موما ابر بہار
چشمان من ہنوز فشار نو آب نار
یارب کہ گفت کز جہاد ایم بہ پشت پانگر
ہر چہ دارے نے فردش نے بخور

ہر چہ خور سے بادہ تھار آردک
چہ اشتاق دیدار بٹ نہاں
گوزا پدشت کبغرم سرور
نہیے داریم باہم احسار از اراکمن
وے بر شہر دہام و دانا رش بسر دین
تا کے نظر بر پشت پا بہر خدا بالانگر
کز جہتے راہ کوسے سے فروش

قطعه

نجویم نجویم ہے قصر قیصر
ہر قصر بہ ساحت کوے دلیر
سہل ستا کر تو دوست دشمن دہی تیز
بندہم کشودم و غدارم ز نو مگر پز
ہر کجا عشق شد شکار انداخت
از خدا خواہش بے ہزار
بہر ہواسے تو دان سر بہستان نیاز
آنچنانم من ازین کردہ پیمان کہ پیر
نومیدم باش دور وفا کوشش
زان دہان خندہ یاکہ گفتارش
تا وصال حسہ کار دل کھد یاکہ بخویش
خلافت خویش کنمنے خلافت فرمانش
وران ساعت کہ باشم مست مدہوش

نخواہم نخواہم ہے تخت خاقان
مرا تخت یہ خاک و رگاہ جانان
بادشمنان محبت و بادستان ستم
زانا دیم چہ سو دچو من تو در دل ست
فرہ و لاغرش بود یکسان
شب وصل تو گرچہ کوتاہ است
بدل خیال تو دان دل بشاہ را دہد
تو بہیکردم و با او بہ نہان نے گفتہ
گر جان برود وصال در عشق
مے ندانم کدام شیرین تر
ول ہزاران کار دار من دل کام فزون
خلافت شرط وفا ہر چہ دوست فرماید
نصیحت مے پذیرم ناصح اٹا

خون بہاے فرسہ شدہ شمشیر ترا
 گلست و طبل و نواز و شمع پرہیز
 گردستانند برہن میش
 جنگ مگر تو بہتے شنید
 غم چہ خورے با ذہ رنگین بخور
 دارم بگوش یک سخن از پیر میغوش
 بنام ایزد چہ چالاک است ابروی کمان گیرش
 وصال از بسکہ خواندیم دل نقش توے ترشد
 وفاے خسران چندان نیاید
 شدم تر دامن از آن شوق ترسا
 بہ بخشے گو مرا بر شوق ترسا
 از توب زباہد تو بہ کن تا گویت لبر دل
 از مایہ چسبہ تا سبے کہ داریم نسبت
 دل صید نگاہ تو دہے از نظر خویش
 وے دارم کہ در ہجران نمیداند شکیبائی
 گفتہ کہ یار کس شو میخواست خوں ریختن
 از کعبہ و کشت چو تہ صود روی اوست
 بجای نعرہ زباہد کہ دل خراش افتاد
 غمش کہ در ہمسہ عالم گنجد از تنگی
 تظاوتے کہ میان نیست و شیخ اینست
 جان با خن زجرمان صبر از بلاے ہجران

مگر ز ناز خست لے بسر کشتہ خویش
 چرا من نیز بنشینم مے با وصل یارے خوش
 عاز زبے عاشقے خرقہ پوش
 زانکہ ہمہ لحظہ در آید بچوش
 نہ ہر چہ نوشے مے گل رنگ نوش
 خواہے ز غم گزند نیابے پیالہ نوش
 کہ بر یک دل کمان کشاد و خلقے خستہ ترش
 دعا مانے کہ در پلاد و آہن بود تاثیرش
 بت شیرین بحال کوہ کن بخشش
 مرا یارب تان سہیل بدن بخشش
 خدایا شوق تر سارا بمن بخشش
 کی دے کہ ماستم از دہے تو بہ نتوان خویش
 دل تو بخفا جو تن من جفا کش
 بر مرغ رسد تیر و لیکن نہ پر خویش
 بستے دارم کہ گریہم ز ہجران نیست پرویش
 ہر گردن خون من تا دست کس درگوش
 گر رہ بہ کعبہ نیست مقیم کشت باش
 خروش جنگ بیان کرد از ماے و قیق
 بجز تم کہ چسان جاسے کرد در دل تنگ
 کہ تنگ من ہمہ نام بست نام او ہمہ تنگ
 آن در رہ تھا سان دین در غم تو شکل

نخت پاكے فلی شطکار راه رہیست
 ز راه دل بود اندر جسم چانت راه
 بشعر وصل ار تو خوانی از لب شیرین
 هنوزم یاد آن وادی هنوزم شوق آنز دل
 همیشه عقل باشد پند فرماید جہان اما
 تو بخود یاد ماننے کردی
 تو ز شدم و من از حجاب خموش
 مدام تکیه به بخشایش این زیان دارد
 ز بس بیاد تو بر ماه جنگرم ہمہ شب
 بجز وصال حجاب میان ناو تو نیست
 و او بر جان ہلاکے ہمارفش چو ہمیش
 جدا ز روے تو گر ہو شیار و گر مستم
 سزای من کہ ز دامن تو ماندہ ام محروم
 وصال اگر بنواز د و گر رہا ساز د
 تو در دل من ز ہجرت درخشان نام ز لیا
 درست بست اینک یاران رنگہ ہم پندار یار
 بغیر دل کہ در و بودہ و من نہ تو عافین
 یک نکتہ سر نزو گمے از بچگان عشق
 اسباب غائقہ منسم امروزہ خسرتہ
 تا ممکن ست طرب و مشوق دے وصال
 برون آید گرا ز لعلش حدیثے

کجاست آب مغان تا دیم طهارت دل
 بیار بادہ و اول بدہ طهارت دل
 بوسہ الحق سست است بد لب فاکل
 کہ لیلے را بودا و اسلغے را بود محل
 بسا عاقل کہ مجنون گشت مجنون نشد عاقل
 نیک باد اجزایے . بد خواہم
 کہ فگندے چنین در افواہم
 کہ غفلت آرد و اندازد بت بشرب مدام
 گمان کنند کہ انفت فسادہ با قہرم
 بگردد رسد از عشق در ہمیش بدرم
 و دماہ نو کہ بود ز فرس از ماہ تمام
 بد و بستے کہ دے فارغ از تو نہ شستم
 چنین کہ دل بخش و خاہر شیان بستیم
 همان اسیر محبت کہ بودہ ام ہستم
 کہ شوق وصل یوسف دارم و یوسف بندام
 تو خوداشک مرا ماننے و من جوے ترا مانم
 بخت جوے تو نمے بہ خسراہ و دیدم
 از خامے ست اینکہ من اظہار میکنم
 و ان نیز رہن خانہ خار بے کنم
 ناممکنست نیز کہ ہن تو بہ نشکنم
 ز بس تنگے نہ گردد ہرچ معلوم

پیر ز ما کس خواست با ده گرفتیم
 تو به کم از شیشه نیست در کفستان
 نے مطرب دے ساقے دے شاہد نے جام
 با صاحب کرمت بہتر تر از شلخ بہارم
 تو قیاس لی مارا بید لی خویش مفرما
 ہم خود میدہے می ہم زمستے میکنے عیسم
 گو خود مباحش مطرب و ساقے کہ من ز عشق
 چون نیست چارہ ام ز غم از جو آسمان
 من بلول از خلق و خلقے از فغان من صال
 حال زندان خرابات ز من پرس کہ من
 سادگے میں کہ ترا شکتے کار وصال
 چلو نہ باہر کہ ان دوست را نظارہ کنسم
 اگر چہ چارہ از صبر بر نئے آید +
 مادر زاد بہ پیوند تو ام ناف برید
 زمین پس بجائے خرقہ لگارسے بہر کشیم
 پیر معان بہ تربیت ماکفایت ست
 ز بن یاد تو شبہا ماہ مے نگر م +
 گرفتیم این کہ تو دادے و بستدم ز تو بار
 نداشت پیرہ در ایران روایت تو وصال
 اگر چہ در ہزار اسراف شدہ بگفتہ شاہ
 شادم ازان کہ کشت جسمم مجہتم

شلخ با شیشہ گفت تو بہر شکستیم
 تو بہ بدہ ورنہ بشکنیم کہ مستیم
 اسے شلخ نگر ما چو تو از اہل بہشتیم +
 با سموم سخت زرد تر از برگ خسندیم
 کہ توانے تو گذشتن ز من و من نتوانم
 ہم خود میکنے مجنون و ہم خود مے نمی بندم
 بے نغمہ در سماعم و بے باوہ سر خوشم
 آن بہ کہ تا کند غم خوبان مشوشم
 وقت آن آمد کہ چندے روی درامونکنم
 سالما خدمت این طائفہ از جان کردم
 خویش البتہ آن زلف پریشان کردم
 مگر چو اول خود را ز سنگ خارہ کنم
 بغیر این کہ صبورے کنم چہ چارہ کنم
 شکر مے رسد از طالع مادر زادم
 بر جاکے طلسان قبح مے بہر کشیم
 اگر دن ز قول ناصح و قول پدر کشیم
 لگمان بر ند کہ الفت قتادہ با نگر م
 دل شکستہ مجسمہ روح را کجا بہرم
 باغ خشک چہ حاصل ز نغمہاے تر م
 بیار مے کہ بند سود مند یک ہنرم
 ترسم ز بیم خلق نیاید بہر تبم

عمر خود بیند و کار نصیحت نکند
 آن زمان خوار بشدم که غم آگاه شدی
 همچو سعدی سخن راحت جان است وصال
 گل گلزار بیا در رخ او می بویم
 گرچه بے او نه مرا نام نه درستی است وصال
 می ده می که بهار است بفتوا می حکیم
 میکشان خوشدل و ز یاد غمین انداز می
 من و راه ریا کاران معاذ الله بگو خط
 تو از زمانه جفا جو تری و سب می چه خوشست
 اگر در زمان کنی پس در و مندم
 یک بندم بود و بهر که رسیدم سو دم
 هر کجا طره بیلے سنه می مجنون غم
 عشق تو گفتم که نهان کنم زرقیان
 اگر چه خوشستن از خاطرت فراموشم
 ای صبا اندک آهسته گذران سرفراز
 قزاقیم هر چه ما فریاد بر بیند و افزاید
 مگو بگریه خوین دلان اثر نبود
 آه دل من بجان من شر را فکند
 بنیدم و گو عهد باز بلف خوبان
 نه آن بی مهر یارم که چنان مهر از تو بر گیرم
 بدست شیشه دهنی جام دارم

اگر بداند پدر این نصیحت ما در ندادم
 من خود اید و سب ز چشمت ز کنون قلام
 که هر از تربت شیر از چو سعدی زادم
 سر دبستان بخیال قدا و می جویم
 مشرم دارم که کس نام بر و با اویم
 ترک می خاصه درین فصل گناهی سب عظیم
 گناه میسر فراید بدل و طاعت بیم
 اگر خمریست مینوشم اگر حشمت می بنیم
 که با تو شرح جناح زمانه پر دارم
 و اگر مرهم نمی بس داغ دارم
 یک دلم بود بهر کس که رسیدم دارم
 هر کجا سجده بشیرین ذنبه فراموشم
 ناله خبر میسر هر ز سوز نهسا بنم
 یزدنیالی تو شفت تا سحر در آن غم
 که در بسته بان می بهر چین دارم
 درین بازار خبر ناز می و یزار می بنیم
 که ز راه آمدنت راز چشم ترستم
 آه که هم خود بهر خویش نشانم
 و اگر اعتماد می بهی ندارم
 بخاکن هر قدر خواهی تو من مهر نقد دارم
 علاج فتنه آیام دارم

غمت را در دل ناکام دارم
 بنصرت دوست شدی گفت این نه خلق نکوست
 باتو زین پس ز ہنما چون سے بغیش باشم
 اگر از کرشمہ ساقی نیند رستم ز شوخے
 تا دم گشتہ گرفتار گرفتار دلم
 تا دلمے دست اند طلب خوبان فت
 کجاہ اربے دیم زار و گم از خستہ دلم
 دل بر مید از من از بس دل و دل میگویم
 بسکه نا گفت یاران دلم افندہ وصال
 سحر باتو گویم حکایات مستی
 غیز تا دفر دانش گرفتار بادہ کنیم
 در شک غیر سدا پا وجود من بگرفت
 ہم نیست کہ رفتی از کنسارم
 از نام چه اندیشم نامست ہمہ ننگم
 شیخ چمانہ شکن تو بہ ما تملقین کرد
 وصال از ہنر مندے و نکتہ سنجے
 تا بزم حسد یغان را چون شمع برافروز
 سن آن محنت کیم کہ کینہ میدارد در رخ از سن
 تو باہر کس کہ خواہی با و پیماشادمان نشین
 بنود صبر و آراسے کہ کدم بر سر ہر ش
 بہ ہر دم و صلح ہم از توان بے التفاتی تا

چہ غم از گردشلی ایام دارم
 بدوست خصم شدن را بگو چہ نام کنم
 غم وہی شاد شوم جور کنے خوش باشم
 تو گواہ باش ز اہد کہ زیادہ توبہ کردم
 دل زیاران ہمہ بگرفتہ ام و یار دلم
 حایا از ہمہ نومیسد و طلبکار دلم
 این منم آہ کہ عسرے ہمہ در کاظم
 گشتہ ام خوار جہانے نہ ہمین خوار دلم
 آنکہ ادیار دلم بود بود بار دلم
 کہ امشب ازین بادہ ہوشے ندارم
 غم فرو شیم و اثاث طرب آمادہ کنیم
 باین ہمین کہ بر ہر ش چو شمع جادارم
 و زیادہ ز رفت ہنوزم
 از ننگ چہ بر ہیزم ننگست ہمہ نامم
 آہ ازین توبہ و پیمانہ کہ بشکست ہم
 ہمہ دارم و بیچہ حاصل ندارم
 از آتش دل دلم سے سوزم و میسازم
 بصد محنت ز خوبان ہر کراہیدہ اگر کردم
 چو من فکر دل خون گشتہ از جاعے دیگر کردم
 و گرنہ بار ما اند کوسے اوج سہ سفر دارم
 کہ سہر تہا سے ایام فراق از دل بدر کردم

شب و صبحم کایما بدل بود از خزان و
 درین گلشن وصال آن بلبلم کز سرت دای
 اگر تو چو باره کارم کنی و اگر نه کنی
 مصروفی بیا بسوی خرابات رو کنیم
 قصه زلفت تو با باد کنیم یا نه کنیم
 من آدمیم الفت با آدمیان دارم
 گویم اید و هر روزی تو ندارم دارم
 یا که وز دیده بسوی تو نه بینم بینم
 حاصل زندگه وصال از همه عشق بود و بس
 از تو رخ باز نتابم که تو بے غمخوارم
 سلطنت را پیش ما و قیام با نماند
 ای که نگفته مایه اخباری است دل
 یا راز بد گوئی خصم همتناخت
 رند بے و عشق باز و سستی کم ولیکن
 زاده ز خیال زرق بگذر
 من بے خود ازان دگر چشم مستم
 اگر در خرابات اگر خود کعب
 وفا از گلرخسان زیبا جفا هم
 تو نه عاشق نه حیران نه غریب و نه پریشان
 حسته غمزه دل آشوبم
 فریب چشم جاده بت نه آنت

بیک نظاره جان دادم حکایت محکم کردم
 هزاران گل شکفت و من نهان بر زیر پر کردم
 خوشم که ره تو داد و دست بخت غیر دارم
 آلوده است خرقه بے شست و شو کنیم
 عاصی راز تو دل شاد کنم یا کنیم
 که حور جنان جویم چون طبع بسو دارم
 یا دل اندر خم موسی تو ندارم دارم
 یا گذر برسد کوی تو ندارم دارم
 گرچه نداشت حاصل از سر عشق نگذرم
 وز تو دل باز بندم که تو بے دل بندم
 تا بکویش با گدای بے ساقیم
 با چنین دل راز اولی باختیم
 خصم یا رهنه بود و مانشتناختیم
 صد بشکر زرق و شید اما شت میکنم
 من تو به خویش داشکستم
 خلقه بگمان که بستی پرستم
 بهر جا کنم رو بیا و تو هستم
 و لے زیبا ترست این ادو با هم
 بچنین کس چگویم که چه روزگار دارم
 بسته طره دل آویزم
 که بر میزند ازان پر بنزگار ابل

زلفت باین درازنئے در دست ماینتا
 خیزد ز آب بیکشان آتش غم فروشان
 محبت و دوستدارے کاتش چو آخر افتد
 پنج امید بنشان گرز ہرے خورد آب
 از ہجر آن قربان تاکے وصال نالے
 ہمیں زلفت آرام دل من
 مرا در تجربت شد روزگار ان
 مرا از مہر دستے کن بگردن
 لب خاموش اورا گفت گو باست
 یا حاجت دوستان روا کن
 حدیث و عہد ہر دم فریب ارگوے
 و گرز تنگے آن لب حدیث خواہی گفت
 کشید از خوا نقاہم در خسرات
 و عوگے مارزا ہر دور کار با وہ بجاست
 اندکے ایدل بیتاب شکبہ تر ازین
 شیخ را آگے از حرمت مے نیست ضال
 جاے ارچہ بفر دوسم بے یار بود دفرخ
 رو بزم عشرت ساز کنی جاب را آواز کن
 و فاسا موزد و خود مے نداند
 سخن بدیع دارم ز کلام نکتہ سنجان
 بستے کہ جاسے ہر ہمسامہ کردہ در سحر

ما ملعل روزہ و ابریم او شام روزہ داران
 کاتش غم کشان مگر ہم کشد آب بیکشان
 آب از دو چشم خواہد طوفان بجائے باران
 بسیار تلخ دیدم کام امید واران
 خواہد بسر بیا دید این روزہ روزہ داران
 عجب تر باشد از اسلام در صحن
 چرا چشم وفا دارم زیاران
 گناہے گر بود بر گردن من
 کہ اورا نشنود گوش لبیبان
 یا چارہ اضطر اسب مانکن
 بمن بگوے ولیکن گوے باور کن
 بستگے دل و دست من برا بر کن
 زہے تاثیر ورد خسر قمر پیشان
 پیرستہ جنگ دانا با یار و شنیدن
 راہ عشق ست درین ماہ توانا تر ازین
 دور نہ یک لقمہ نبودیش گوارا تر ازین
 گشت ارچہ بگلزارم بے دوست بود زند
 ترتیب سنگ انداز کنین تو بہا بر سنگ زن
 دل بے مہر الفت پرورش بین
 اگر ت نجات باید نہ برنج و نئے برنجان
 چگونہ کردہ بیک عمر جائے در دل من

بچنے کے شیعہ سہمے کا افتاد ست
 مکن یاد دست مکن انیمہ بیداد مکن
 انچہ بظلمات جست خضر بصد خون دل
 دیرم آمد بخواب دوش ہلال ابروے
 جام بے باد و ندارد اثرے بشکمنش
 حکم تقدیر نگر دو چہ کشتی این غم و درد
 نیست وصال در جہان بخت شاد و دل
 کروم سوال بوسہ از آن دلاں تنگ
 ایجا مہ سہ کرد و چون آب حیاتے تو
 بے تو ادیکاش خبر داشتے از کیشب من
 بہ تیغ و تیر و کمان و کند حاجت نیست
 نمیدانم خدارا نوگر قہارم بگوئیدم
 سر بچنان تیا زرم دل بخیال حورین
 ہستم ز رشک مدعی ایمن کہ خوے او
 تیر پیایے تو کند چاک دل رفو
 ز اہرزد و دست ناکم از ہزل و زلف حور
 آن را کہ باتو کار چہ شادے چہ اندیجے
 نیست بجا اگر ت شمع نگو یاں خونہ بند
 خرقہ و دفتر و سجادہ و تسبیح وصال
 چہ دآم از زلف گستر دے کہ کردے
 بکشم ز محبت اغیناں بر خاست

۲۰
 کربے خودے گذران ماہ را بچنل من
 مہراز یاد مرا و زوگران یاد مکن
 قسمت عشاق گشت از دم شمشیر او
 نیست بجز کاستن حاصل تعبیر او
 گر ہمہ جام جہان بین بسر کینہ
 رزق مقسوم خود آید چہ کنے این تک و
 وہ کہ بہر زہ میر و دسم گران بہاے تو
 جاے جواب گفت ندارد سوال تو
 چون آب حیاتے تو اندر ظلماتے تو
 ایکہ با عیش و طرب میگزد و ہر شب تو
 کہ عالمے ہمہ شد جیندہ کلا ہے تو
 و فائز و لہران مطلوب یا آزار پاہر دو
 در سر من ہوائے تو در دم آرزو ہے تو
 نگذاشت تا گذلد کس نقد بکوے تو
 حاجت بسوزنے نگذاری و رشتہ
 نتوان فروخت یوسف خود را بر شتہ
 دان دل کہ باتو یار چہ مہرے چہ کینہ
 بسکہ عاشق کش و پرفانہ گداز آمدہ
 ہمہ دادیم اگر از مسکدہ باز آمدہ
 بمرغانِ حسن دامن آشنایانہ
 چہ دارے ہر وصل ما بہانہ

تبسم کرد با حسد دلربا سئ
 آغوشم از پائین نیندا زوت از دست
 خدا کے امیر بخوبی نمودہ ہر کس را
 مشکلت آن نذگل سورے فگندہ
 وان کیسوی سیاه وزارت بروزگار
 ماہ رمضان ست و دریکدہ بستہ
 تو چو آتش خلیے کہ بدستان ہشتہ
 اے چشمہ آب زندگانی
 آگہ ز فنون دلبریا
 ماہے تو کنیم خون باغ
 از عشق سخن سنی تو ان گفت
 وزیر نشان سنی تو ان داد
 پیرے گذران وصال در عشق
 بر گیسو تنس از جوانان
 با جانی و دو راز تن دریای روی و ساز چشم
 نازنینان ہمہ بے داد و جفان تو ان کرد
 ہمہ شیرین دہنان تلخ زبانند وصال
 وصال از دل خوبان و فاطلب کردن
 سخت آن گو کہ بار تو بنشیند
 زاهد جو بہ چنگ سے زند صدا
 ہمیش آرجام بادہ داز نہد تو بہ کن

گفت اکنون تو بر خیز از میسار
 لب جوئے و لب ساقی و لب پیمانہ
 من ارشوم پے خوبان خدا پے فرمودہ
 ابرست آن کہ بر نہ تابان نہادہ
 دادے و نام آن شب ہجران نہادہ
 قدرے و بازار خرابات شکستہ
 چہ عجب کہ تند خوئے کہ بر شمنان غلبے
 سرمایہ عمر جاودانی
 الا ز طریق مہربانی
 بے ماتو شد اب ارخوانی
 الا بزبان بے زبانے
 الا بر نشان بے نشانے
 کیوں ست دوبارہ زندگانی
 چون نیست تمتع جوانی
 پیدا سے و پناہے بے مائے و بامائے
 ہم گلچہ و ذیر از ان خاک کہ روید غاری
 تو باین تلخ دہانے چہ شکر گفتارے
 چنان بود کہ ز ما عاشقان شکیبائے
 ہر او دل آرز و مستدے
 مانشوم خبر سخن ہر منعمے
 کز ان غرور حمیزد و ازین فردنے

آمد پریشہ دشد جوانے
 معشوق و بہار و مطرب وے
 پیرانہ سدا ز نشاط بگذر
 طبعم نہ شکیبہ از جوانان
 من در غم روے تو چو پیران
 قدم چو کمان شد و نیامد
 اے مست شراب کامرانے
 در محفل مانے نشین
 تو باہ زینے از نکوے
 اے دولت ناگمان چہ اے
 از عشق وصال زندگے یافت
 ز خانقہ بخرابیات رخت برد وصال
 من آچنان کہ تو خاوار شوے بدیدہ نشام
 سراپے نے فرس و شان باو مہور
 ہم چندان نزدیک باہ و خورشید
 سیاہ رفت و پریشان و در نمی جو درم
 ہزار ترسہ میسنار تو بیشکستم
 ازان دو پرچہ شکین و قامت نوزدن
 اگر وصال تو خواہم فاسد خود و طلسم
 بخواب دیدم نہانہ از تو خورسندم
 علاج اگر تو کنے جب نماز بخورے

برچید بساط کامرانے
 اصل طرب بند با جوانے
 پیرے ز کجا و شادمانے
 با پیرے و ضعف و ناتوانے
 پیران ہمہ در غم جوانے
 یک تیر مراد و بر نشاطے
 ناکاے بیدلان چہ دانے
 سوز دل مانے نشاطے
 بر ما چو قضاے آسمانے
 ابر من چو بلا بے ناگمانے
 بے عشق نباشد و زندگانے
 مگر کہ از خم شرابے رسد مجوزے
 تو آچنان کہ من اہل شوم ز کینہ ہوسختے
 کہ ہست آن جا پناہ ہر خسرا بے
 کہ از دست بے جام شرابے
 وصال جلد سر زلف یار را مانے
 ہزار تو بہ کنون بیشکستم ز میناے
 میان لشکر خوبان زد و لڑے طے
 کہ من چو شب نیم و کو آفتاب بھدرے
 کہ این معاملہ میخواستہم بہیندارے
 طیب اگر تو شوے مر جابہ بہارے

در هیچ مومنت پرواز داروم آزاد
تو اینچنین کن دل و دستان بیزار
چنان ز چشم تو مست که من ندانم چیست
ترا دشمن خونجوده را همین فرقت
زاهد دعای تو چو فغانم اثر نداشت
حریفان جمله مخمور و زینا جرعه باقی
به بزم حورا که بیدوست نوشم با ده کوثر
غیرت گل در نظر دار و رشک علیل
تا تو چون سرودین بلغ بگشای آزاد
شکل از عهد این کار بر ایتم صل
ناکه فرماست عشق و دست ترسم
بوضع چنان طلب کند از من
نکنی ترک این پرده رویان
شکوه ناکرده را تفسیر بشنوی و بزم
حسن که سخت مست پیمان
نظیر کاش نبود که کست بهر و وفا
باستان هر که بست پیمان
زیت غمناک ناسکیبان
و من او کجا و غنیمت کجا
منع کز مهر تو باشد من بے پروائی
بغیر از حسن خوبان خرمی نیست

چرا لشکر با که بدل دارم از گرفتار
ندوستی بخدا دشمنی و خونخوار
اگر بیا و کنسم روزگار به پیار
که دشمنی کنی و دوستیش پسنداری
نان پس به پر میسکه باید تو صلی
مگر در مان در و ما چشم خود کند ساقی
مرا این جان گزار هر بے بولن ننگ بد
همه خورشید از یار بگلشن میسر
بایدت محتلی با و خزان باشی
ما باین بیدای عشق باین بے باکی
که مبادا در و کند اثر
بغلط سویم اگر کند نظر
بهر حور بهشت اگر بشنود
خدمت آورده را یکسز بزم افکاشی
شما باش که نیک نا جوا ندادی
چنان که نیست نظیرت کس بزیبائی
با و فنا هر که داشت پیوندی
بر دنیا کام آرزو مند
رو دمان خود از گلاب بشو
پند کز عشق تو باشد من و نافرمانی
کز دبی بهر باشد خوشه پمینی

چو دستے باشد و دستے نکیر و
 درواکه جورت از دو طرف میکشد مرا
 دین به تحقیق بجز عشق نبودست وصال
 این چه فتنه است که در ز گسفتان داری
 خاک پایت ز آب چشم خضر کش
 من بوجوشم باشد من بجا دخیل شدن
 وصال اگر بوحالشی رسی ز رشک قیام
 وصال از دست تنهایی بجان آمد نگارینا
 بکا دل باز تو پر دازد بکارے
 الفتات نیز با من خالے از آنا نیست
 ترک منادر بلاء خلق چه کوشے
 تو که نازک ترے از برگ گل بس عجب این
 بینای وصال از تنی از باد و لعلست
 در همه خلقت بدیعی در همه خلقت شگفت
 وصال بخوار شدی در رهش بجنبم وفا
 و شمع همه عیش و طرب بایا رسیدن غنچه
 گرم ریخته در و خو گفتن نمیداند من آنم
 درین وفا نخواهنده لیک گیوش مدعی
 دل از هواے فیه بخش بوستان بگرفت
 گمے جام و دگر که بوسه که محکم بر دگر دل
 بسیر گلشن و باغ و بیابان باز چه روم

چه باشد خالی از دوست آستین
 گر بار قیام نیز چنینی که با من
 منکر عشق بود آن که نداد دین
 و آنچه آشوب که در زلف پریان دار
 تا بشم آید ز آب زنده گے
 جور کنی عنایتی خشم کنی کراستی
 چنان شیوی که دگر وصلش آرزو نکنی
 رسوای پر شسته پیکه پیامی نامه یادے
 که از هر کار دل را باز دارے
 بهم جو زخمی کش نموده ام آدوی از سوزنی
 روبرو نگارین زلف تیره همه پوشے
 که چنانی ز شبنام در دل سوزان من آید
 حسرت بخور و تا که بود بغل تو باقی
 در همه کشور پسندی در همه معنی تهاے
 چو بوالهوس تو هم ایکاشن میوفا بودے
 اشنب همه شور و غوغا شب شبی اشنب
 در طبعی داند و در مان نمی بخشد تو آنے
 از پئے بد گمانیم قصه دراز می کنی
 کجاست گوشه دلم که بر کشم نفس
 بنام ایند عجب سودی عفا الله طرفه سودا
 تو گلشن من و بلغم من و بهار من

کجا ز بخت بد خوشتن کنم باور
مگر از خاک جاس لاله یلعه مید بذر
وصال این موم گل من ز نهاد دل کف دادم
کجائی ای که گفته از وفا خست شود افزون
وصال آن نیست که جور و جفا مهر از تو برگرد
این ره عشق بودنی بفر کعبه وصال
پیدا هست که بس دل بر بود دست نمائی
پشتت ای که از چشم نهان گشته که در چشم
ترا جاده دل تنگ من داد فکر خنجر سے
نه از آنهم باور راست و نه بانه تاثیر سے

اگر معاینه بینم که در کسار من
که خلق آشفته و مجنون و دهر دم بهر
که هر کس با گل اندامی سرے وار دو سودا
بیاتار و وفای دوست خواریهای من بینے
بفر از جفا کارے که یار بهای من بینے
که تو ساران و از موج و جازه کن
این زلف کج از زیر کلابے که تو داری
بیات ای که از یادم بدر بردی که یادای
نگارینا تو خود و صیدے و پنداری که صیادے
من داین و در دبی دوران که پیش نیست تربیت

تاریخ سفینه منتخب

قطعه تاریخ ریخته قلم جبرنگار قیامت کار شاعر یعنی یجاد و جناب سید محمد و صاحب
متخلص آزاد رئیس نائی دکان

این همه عجیب که نظیر فارسی | خود از برای خویش بنام تو شال | چون شمع تنظر از نور خورشید | آزاد دقت سال که شمع تر وصال | ۱۲۹۶

تراویده کلک که سبک جناب حافظ جبرنگار صاحب متخلص حمید باشد که کلکته

هوش بانسیریت ترتیب آید | امانت و در دست ابرو کمال | از پنهان جان فکر جوهر دم حمید | اگر در قلم عالم شعر شکر وصال | ۱۲۹۶

چکیده خامه که بر جناب مولوی احمد حسین صاحب متخلص وافر مدرکس

افار سنت بهر و مدرکس و ها که

شکر این نامه باد و سحر از | این همه ترتیب نوحه سبک | انانید از فزوه ساش رتم | جلوه ستایش وصال | ۱۲۹۶

از همه مدرک که کتاب بر ایانتخاب سفینه منتخب با و لاجه ایریل مستند هر جمله طبع نویشتید

مزیل الاغلاط سفینه منتخب

صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط	صحیح	غلط
نخواست	نخواستند	۵	۴	نخواست	نخواستند	۵	۴
کنند	کنند	۱۱	۵	کنند	کنند	۱۱	۵
ندو	ندو	۱۳	۱۱	ندو	ندو	۱۳	۱۱
وصل	وصل	۱۴	۱۳	وصل	وصل	۱۴	۱۳
گوش	گوش	۲۱	۱۴	گوش	گوش	۲۱	۱۴
آن دارد	آن دارد	۱۰	۲۱	آن دارد	آن دارد	۱۰	۲۱
منار	منار	۱۹	۱۰	منار	منار	۱۹	۱۰
گو	گو	۶	۱۹	گو	گو	۶	۱۹
نبیند	نبیند	۱۹	۶	نبیند	نبیند	۱۹	۶
نافه بین	نافه بین	۲	۱۹	نافه بین	نافه بین	۲	۱۹
ماچین	ماچین	۰	۲	ماچین	ماچین	۰	۲
جمعیتش	جمعیتش	۲	۰	جمعیتش	جمعیتش	۲	۰
گو	گو	۳	۲	گو	گو	۳	۲
براه	براه	۴	۳	براه	براه	۴	۳
اگر	اگر	۴	۴	اگر	اگر	۴	۴